СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК · UKRAINIAN DAILY

Пам'ятайте про Україну!

РІК XCIV. Ч. 52. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 19-го БЕРЕЗНЯ 1987 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MARCH 19, 1987 No. 52. VOL. XCIV.

ВІЗИТА ПРЕДСТАВНИКІВ С. ВІЗЕНТАЛЯ В ЛОНДОНІ НЕ БУЛА УСПІШНА

Лондон. — Згідно з інформацією і редакційною статтею надрукованими у Лондонському „Таймсі" з 3-го березня ц.р., візита представників центру Сімона Візенталя, „ловця нацистів", у британського міністра внутрішніх справ Дагласа Гирда не була успішною.

Як відомо, так званий дослідчий центр С. Візенталя представив для спроби британським урядовим чинникам листу з прізвищами 17-ти „воєнних злочинців" з приміткою, що їх в Англії є сотні, які скриваються під іншими прізвищами, або закрили своє минуле під час переїзду до тієї країни. З представленої листи 17-ти осіб тільки шість ще живуть і жидівські речники вважали, що їх треба притягнути до кримінальної відповідальности за доконані воєнні злочини під час Другої світової війни.

Очевидно, представник центру Візенталя, рабин Марвін Гаєр, відразу розпочав розмову з вимоги відібрати від здогадних „злочинців" британське громадянство і передати їх Ізраїлеві для „справедливого" покарання, або країни, на території яких вони вчинили злочини. Обидва британські речники, вже згаданий міністер внутрішніх справ і міністер державних справ Дейвид Меллор, пригадали жидівським відвідувачам, що Великобританія має свої закони, які уряд, а тим більше гості, повинні шанувати, а вже у всякому разі брати їх до уваги, якщо говорити про „видворення" британських громадян чи тих осіб, які мають офіційний дозвіл на перебування у тій країні.

Виступаючи пізніше на пресовій конференції, обидва згадані речники британського уряду заявили кореспондентам, що, практично беручи, на руках ми не маємо достатнього доказового матеріялу і центр С. Візенталя повинен в цьому напрямку ще добре попрацювати, щоб підтримати свої закиди проти шістьох осіб, яких вони називають „воєнними злочинцями". При тому міністер Гирд додав, що багато дечого треба було б змінити у британському законодавстві, щоб розпочати процес видачі людей до інших країн для покарання. Парлямент мусів би змінити деякі закони і кримінальні кодекси, а це тривало б дуже довго. Він підкреслив, що британський уряд дуже докладно перевіряє кожну особу при в'їзді на постійне перебування. Поверховний „доказовий матеріял" чи витинки з газет не можна поважно розглядати.

На окремій пресконференції рабин М. Гаєр заявив, що він до певної міри розуміє становище британського міністерства, поради якого центр С. Візенталя візьме до уваги. Під тиском запитань кореспондентів Гаєр признався, що „візита в міністра не була успішною". Він додав, що „ми свідомі того, що представлений нами матеріял не є вистачальним для поставлення будького перед суд для покарання".

СУД В ІЗРАЇЛІ ДОПУСКАЄ СВІДЧЕННЯ МЕРТВИХ ОСІБ

МІРІЯМ РАДІВКЕР РОЗПОВІЛА ПРО ЗАПИСУВАННЯ СВІДЧЕНЬ

Єрусалим, Ізраїль (АН-ЧЕЙН). — Після довгих дебат, навіть в закритій залі в присутності прокураторів і оборонців тричленний суд тут на процесі Івана Дем'янюка рішив у вівторок, 17-го березня, що можна вносити свідчення вже мертвих осіб, але про їхню вагомість рішатиме суд в ході процесу.

На вирішення цієї справи витрачено багато часу і в тому чсаі, що залишився прокуратура покликала до свідчень 80-літню Міріям Радівкер, адвоката по фаху, уродженку Польщі, яка від 1964 року проживає в Ізраїлі і працювала у відділі поліції в справах нацистських злочинців від 1965 до 1976 року. З уваги на те, що М. Радівкер знає німецьку мову (і польську та гебрейську), їй доручено збирати свідчення з уцілілих жидів з концтаборів. Свідчення вона записувала у німецькій мові у підготові до процесів у Німеччині в 1960-их роках.

Суд встановив три категорії свідчень: записані і усні свідчення ще живих свідків, записані свідчення вже мертвих осіб і записані свідчення тих осіб, які ще живуть, але відмовились від усних свідчень на цьому процесі.

Дві перші категорії суд прийняв, відкликаючись на ізраїльський закон з 1950 року, зокрема його статтю ч. 15, яка передбачала можливість смерти деяких свідків і тому дозволила на допущення на процесах їхніх записаних свідчень.

У справі третьої категорії, тобто свідків, що тепер не хочуть свідчити особисто, суд рішив, що коли б котрась сторона — прокуратура чи оборона — уважала за потрібне їх переслухати, то суд, за допомогою поліції, постарається їх викликати.

У своїх протестах проти допущення свідчень мерців — практика нечувана у західньому судівництві — оборона подала цілий ряд прикладів, коли прийшлося міняти рішення судів як виказалось, що власне допущення таких свідчень привело у багатьох випадках до помилкових рішень. Крім того оборона пригадала, що під час процесу капо Маркіеля Грунвальда в 1955 році, тодішній головний суддя Хаїм Коген, який ще живе, вказував на можливий заник пам'яті у свідків навіть по10-ох роках, беручи до уваги їхні травматичні переживання, як також остерігав перед записаними негайно по війні свідченнями під враженням ще свіжих, емоційних переживань. Але суд відкликався на процес Адольфа Айхмана, на якому прокуратура користувалась записаними свідченнями вже тоді мертвих осіб і це правдоподібно перерішило справу.

М. Радівкер переповіла як вона брала свідчення від 13-ох осіб, починаючи від 9-го травня до 3-го жовтня 1976 року, на прохання Служби іміграції і натуралізації ЗСА у підготові до оскарження Федора Федоренка. Згадана американська установа прислала їй три альбоми знімок з інструкціями як показувати їх свідкам і як брати зізнання. Не зважаючи на оголошення в пресі, що пошукується свідків, — хоч вона їх знала з раніших опитів — не всі 13 зголосились до неї і вона тоді ходила до їхніх домів брати записи. Свідки мали пізнати Федоренка із трьох різних знімок, які Радікер мала вибрати з альбомів. Вона сказала, що часто показувала три знімки, часом п'ять, часом вісім, а то й всі 17 В альбомі „Україна — І". Деякі свідки пізнали Федоренка, деякі також ні одного, ні другого, а то й взагалі нікого.

Вже при розповіді про першого свідка з Треблінки Радівкер заплуталась, а оборона запротестувала. Радівкер сказала, що свідок Туровскі мав пізнати Дем'янюка із фотоальбому і навіть назвав його правдиве прізвище, але відтак вона поправилась і сказала, що він знав тільки його „коротке ім'я — Іван". Тут власне оборона вказала на неґативний аспект свідчень мертвих свідків, бо не можна їх перепитувати. Суддя сказав, що такі факти братиметься до уваги.

Натупного дня оборона мала приступити до перепитувань М. Радівкер.

„ПРАВДА Є ПО НАШІЙ СТОРОНІ" — КАЖЕ І. ШАМІР

Єрусалим, Ізраїль. Прем'єр-міністер ізраїльського уряду Іцак Шамір заявив у вівторок, 17-го березня ц.р., кореспондентам, що під теперішню пору на території З'єдинених Стейтів Америки немає ані одного ізраїльського шпигуна, а шпигунська афера з Йонатаном Поллардом, американським жидом який передав в руки ізраїльської розвідки важливі інформації, які викликали затурбування навіть у Пентагоні, це, на думку Шаміра, тільки „неприємний, але відокремлений епізод". Як відомо, американський суд засудив Поллара на досмертну тюрму і, як пише газета „Ню Йорка Таймс" й інші, ізраїльська державна каса заплатила адвокатам, оборонцям Поллара, понад 80.000 долярів винагороди. Крім того ця шпигунська афера викликала затурбованість в урядових колах ЗСА і засуджуючі Ізраїль статті в деяких американських газетах, у яких автори вимагають від обидвох палат Конгресу перевести докладне слідство в цій й інших справах американсько-ізраїльської співпраці, яка в таких умовинах, може дуже легко натрапити на перешкоди, головно тоді, якщо Ізраїль, який отримує понад три більйони долярів допомоги кожного року від ЗСА, буде продовжувати підривну діяльність на території ЗСА, а жидівське „лобі" у Вашінґтоні виконуватиме зарядження Єрусалиму, заставляючи до цього ще й американських законодавців, які „їдуть на їхньому возі", — пише у газеті „Крищєм Саєнс Монітор" з 16-го березня ц.р. Доглас МекАртур II.

Запитаний журналістами в Єрусалимі чи він критично оцінює працю Полларда і тих, які доручили йому збирати строго засекречені речі і передавати для ізраїльської розвідки, прем'єр І. Шамір відмовився від відповіді на це питання і тільки підкреслив, що, мовляв, „правда є по нашій стороні". Він закликав зацікавлених почекати на вислід двох урядових комісій, які перевіряють на доручення його уряду справу шпигунства в ЗСА й ізраїльсько-американських відносин. Притиснений, як то кажуть до муру, Шамір мусів визнати, що шпигунська афера подружжя Поллардів, які були пов'язані з полковником ізраїльської армії і правдоподібно розвідки Рафаєлем Айтаном, якого недавно підвищили до генеральської ранги і назначили командантом одної з двох найбільших воєнних баз, є „дуже болючим епізодом у відносинах Ізраїля з Америкою, трагедією у кожному відношенні". Він просив кореспондентів незабувати, що це тільки спорадичний, відокремлений епізод і „ми зробимо все, що буде в наших силах, щоб позитивно полагодити цю справу". При тому він признався, що отримав персонального листа від президента ЗСА Роналда Регена, але не хотів виявити змісту листа і розмов, переведених раніше між представниками Ізраїля і ЗСА в Єрусалимі.

Жидівські організації в ЗСА в загальному схвалюють нову ініціятиву ізраїльського уряду для полагодження шпигунської афери, але висловлюють все одно своє застереження щодо пропонованого звільнення і військової деградації двох замішаних у цю справу ізраїльських високих шпигунів, полк. Авієма Селлі і ген. Р. Айтана. Ізраїльську парляментарну комісію для переведення слідства очолює Абба Ебан, відомий політичний діяч, який свого часу був міністром закордонних справ Ізраїля.

Б. Волтерс була посередницею між ЗСА і Іраном

Вашінґтон. — Газета „Волл Стріт Джорнал" повідомила, що репортерка телевізійної компанії Ей-Бі-Сі Барбара Волтерс передала президентові Роналдові Реґенові секретний лист іранського торгівця зброєю Ґорбаніфара в грудні минулого року, приблизно три тижні після того, як вперше стало відомо про таємну американську доставу зброї Іранові.

Б. Волтерс, яка має багатомільйонний контракт з Ей-Бі-Сі, погодилася стати посередницею після того, як брала інтерв'ю в Манугара Ґорбаніфара і савдійського промисловця Аднана Гашоґґі. Незабаром після інтерв'ю стало відомо, що обом її співрозмовникам належали головні ролі в доставі американської зброї Іранові. Оба вони користуються впливом в певних колах іранського уряду і можуть, як вважали американці, надати допомогу в обміні закладників на зброю.

„Волл Стріт Джорнал" пише, що покищо Б. Волтерс відмовилася повідомити газету про зміст листа Ґорбаніфара президентові Р. Реґенові. Однак вона сказала, що там, зокрема, мова йшла про винагороду для іранських чиновників за їх участь в афері зі З'єднаними Стейтами.

Це звідомлення репортерка Ей-Бі-Сі не включила в свою передачу 11-го грудня минулого року. Але газета повідомила, що Б. Волтерс має намір розповісти про це в своєму наступному телевізійному виступі.

Заступник директора відділу новин Ей-Бі-Сі Ричард Волд сказав у розмові з репортером газети, що Волтерс підготовляла повідомлення для Білого Дому без попереднього схвалення телевізійною компанією. На запитання чи допустима подібна поведінка співпрацівника Ей-Бі-Сі, Р. Волд відповів: „Дозвольте мені відмовитися від коментарів".

Дискутуватимуть справу К. Ліннаса на програмі В. Баклі

Ню Йорк. — Справа видачі Совєтському Союзові естонця Карла Ліннаса буде темою дискусії на телевізійній програмі Вілліяма Ф. Баклі п. н. „Файрінґ лайн" у неділю, 22-го березня ц.р., о год. 1-ій по полудні.

На програмі виступлять балтицький діяч Пол Зумбакіс і колишній шеф ОСІ Алан Раєн.

Як відомо, К. Ліннасові американські судові власті відібрали американське громадянство, а Верховний Суд погодився на його видачу до СССР, не зважаючи на те, що К. Ліннаса вже раніше засуджено „ін абсенція" в СССР на кару смерти і проголошено це в совєтській пресі ще перед закінченням „процесу".

Читачі газет відгукуються на процес І. Дем'янюка

Клівленд, Огайо. — Клівлендська газета „Плейн Ділер" надрукувала у числі з 8-го березня листа Ричарда А. Шварца, який не скриває свого жидівського походження, однак він не погоджується з моральністю кримінального права у З'єднаних Стейтах Америки, яке дозволяє депортувати осіб, в більшості колишніх мешканців країн Східньої Европи, до інших країн на судові розправи, хоч їм тут жадного злочину не доказано.

Р. Шварц поіменно згадує Івана Дем'янюка, процес якого, як відомо, розпочався 16-го лютого цього року в Єрусалимі. При тому він ставить під сумнів автентичність „документів", сфабрикованих в більшості в КҐБ, і сумнівність свідків, які після 45 років ледве чи спроможні розпізнати колишнього „Івана Ґрозного" з Треблінки, яким нібито мав би бути І. Дем'янюк.

При тому Шварц цілком слушно підкреслює, що люди, які жили під совєтським режимом, та ще й під „сонцем Сталінської конституції", пішли б були на співпрацю навіть з дияволом, аби тільки позбутися нестерпних знущань, вічного страху перед вивозом на Сибір, арештів і допитів в казематах НКВД-КҐБ і врешті засуду на довгі реченці тюрми чи концтаборів в Сибірі. „Раз вони опинилися в так званій гітлерівській зоні, тобто під зверхністю німців, їм і там виходу не було, бо багато таких відважних не було, що могли відмовитись від послуг".

Р. Шварц переконаний, що суд над головними воєнними злочинцями з нацистської партії, Гімлером, Ґерінґом, Геббельсом та іншими, відбувся в Нюрнберґу, а нижчі ранґою були тільки невільниками їхньої волі. „Як ми можемо вибирати сьогодні з цієї маси, 45 років пізніше, відповідальних за жидівський голокост", — запитує Шварц і стверджує, що в такому випадку треба б засудити кожного німецького вояка, який виконував накази своїх зверхників, дійсних злочинців.

Інша газета з Бостону, „Крищен Саєнс Монітор", помістила у числі з 13-го березня листа Томаса С. Драча з Вірджінії, який на тлі процесу в Ізраїлі над І. Дем'янюком 40 років після закінчення Другої світової війни розповідає, що він недавно мав нагоду побувати на зустрічі середньошкільників, які не зустрічалися зі собою 40 років. Майже у кожному випадку, — пише автор листа до редакції, — ми мусіли приглядатися до прізвища виписаного на карточці і причеплюного до одягу, бо роки зробили своє і дуже мало було таких, які могли розпізнати один одного, хоч ми разом вчилися, разом вправляли спорт, разом займалися розривками на протязі майже 13 років.

„Дивно, — пише Т.С. Драч, що американське судівництво визнає такі свідчення з відстані 40 років".

У САН ФРАНСІСКО відбулася міжнародна конференція жінок, які займаються політичною діяльністю. Конференція носить ім'я Елеонори Рузвелт — жінки президента ЗСА Франкліна Рузвелта. В конференції взяли участь 63 учасниці з 42 країн, в тому числі Джералдін Ферраро, кандидатка на пост віцепрезидента у виборах в 1984 році. Серед американських делеґаток були конґресменка-демократка Кардіс Коллінс, сенаторка-демократка Барбара Мікулска і губернатор Вермонту Мадлін Кюнін.

У СВІТІ

АҐЕНТСТВО АССОШІЄЙТЕД Пресс, покликаючись на інформацію совєтського аґентства ТАСС, повідомляє, що зливні дощі причинились до зірвання тами в місцевості Дангара в Таджікістані. У цьому випадку інформує ТАСС, загинуло 19 осіб, а кількадесять були поранені. Цього разу ТАСС дуже скоро повідомило про катастрофу, йдучи мабуть по лінії нової політики, що її почав вводити в життя генеральний секретар ЦК КПСС Міхаїл Ґорбачов, — кажуть політичні спостерігачі. Совєтські засоби масової інформації не подають подробиць катастрофи, але звертають увагу, що терен, у якому стався випадок, є дуже трудний і тому рятункова акція проходила повільно.

В ЕКВАДОРІ, КРАЇНІ, яка недавно пережила землетрус, розпочались заворушення молоді і старших. Населення протестує проти підвишки цін на сільськогосподарські продукти, бензину, одяг та інші товари. У понеділок, 16-го березня, групи молоді зударилися з поліційними відділами, обкидували поліцію камінням й іншими твердими предметами, а поліція намагалася розігнати демонстрантів при допомозі слізного газу, води і гумових палиць. Робітник в Еквадорі заробляє сьогодні приблизно 80 долярів на місяць. Землетрус, як відомо з попередніх інформацій, знищив, або пошкодив нафтові рафінерії і оливні проводи і їхня направа триватиме принаймні півроку.

ЕВРОПЕЙСЬКІ ГАЗЕТИ повідомили, що між Мадярщиною і Румунією розпочалась пропаґандивна війна за Трансильванію, де живе в більшості мадярське населення, але якою адмініструє Румунія. Мадярщина домагається віддачі Трансильванії, румуни натомість кажуть, що це їхня територія. Румунський президент Ніколає Чаушеску назвав недавно мадярів „фашистами, шовіністами і расистами" у зв'язку з випуском у Будапешті трьотомної історії Трансильванії. В румунській пресі появились недавно повідомлення, що Мадярщина буде домагатися перегляду кордонів між обидвома країнами, яке викликало ненависть румунів до мадярів. Уряд в Будапешті назвав заяву Чаушеску „абсурдною".

РУДОЛЬФ ГЕСС, колишній найближчий співробітник Адольфа Гітлера, повернувся назад до тюрми Шпандав у Берліні після 16-ох днів перебування у шпиталі. 92-річний Гесс правдоподібно помре у тюрмі, бо Совєтський Союз не хоче погодитися на його звільнення, не зважаючи на дуже поганий стан здоров'я. Гесс — єдиний в'язень тюрми Шпандав і альянти, з огляду на впертість СССР, витрачають великі суми грошей на втримання тюрми і варти біля одного воєнного злочинця.

В АМЕРИЦІ

ТЕЛЕВІЗІЙНА КОМПАНІЯ Ен-Бі-Сі повідомила, що Сі-Ай-Ей дістало совєтський гелікоптер типу МІ-24, який називають „літаючим танком". Урядові чинники підтвердили цей факт, але відмовилися повідомити, де і коли вдалося дістати гелікоптер, що входить в склад совєтських окупаційних військ в Афганістані і армії сандіністської хунти в Нікараґуа. В Афганістані „літаючий танк" використовується в боротьбі з повстанцями, в Нікараґуа — в боротьбі з партизанами. Газета „Ню Йорк Таймс" вважає, що гелікоптер міг бути захоплений афганськими повстанцями. Чинники Пентаґону вважають, що захоплення „літаючого танка" являє собою велику перемогу американської розвідки.

В НЮ ЙОРКУ ВІДБУЛАСЯ недавно конференція, організована американською правозахисною організацією Фрідом гавз. В конференції, присвяченій обговоренню спроб нового совєтського керівництва демократизувати в СССР політичну і економічну структуру, взяли участь відомі імігранти — вчені, художники, письменники, журналісти. Були висловлені різні думки, при чому загальний тон виступів свідчив, що більшість імігрантів, які мають чітке уявлення про суспільство „розвинутого соціялізму", ставиться до реформ Ґорбачова з великою обережністю. „Між словами і ділами в СССР все ще існує велика різниця", — сказав професор Гарвардського університету Нєкріч. Совєтські власті оголосили в лютому про звільнення 140 політичних в'язнів, однак, за словами учасників конференції, покищо відомо про звільнення лише 60 осіб. Учасники конференції заявили, що Захід повинен ставитися до реформ Ґорбачова з дипломатичною обережністю.

АМБАСАДОР З'ЄДНАНИХ Стейтів Америки в Ісламабаді, Пакістан, Дін Гінтон застеріг пакістанський уряд від плянів виготовлення власної нуклеарної бомби. Американський амбасадор натякнув, що Адміністрація президента Роналда Реґена і Конґрес можуть в цьому випадку змінити свій намір щодо надання Пакістанові економічної допомоги, сума якої на наступні шість років повинна досягти чотирьох більйонів долярів. Застереження Д. Гінтона було викликане тим, що в англійському тижневику „Обсервер" було надруковано інтерв'ю з провідним пакістанським нуклеарним фізиком Абдулом Ханом, який заявив, що Пакістан практично готовий до виробництва нуклеарної зброї. Через кілька днів А. Хан заперечив власну заяву, однак його слова стурбували багатьох американських законодавців, які виступають за нерозповсюдження нуклеарної зброї.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ суд Вашінґтону відкинув сімома голосами проти одного позов колишнього президента компанії Мобіл Вілліяма Тавуларіса до газети „Вашінґтон Пост". В. Тавуларіс вимагав, щоб газета виплатила йому два мільйони долярів за моральну шкоду, спричинену публікацією наклепницької, на його думку, статті. В статті, надрукованій в 1979 році, було сказано, що президент компанії Мобіл використав своє становище для просування сина по службовій драбині. Апеляційний суд постановив, що стаття не була наклепницькою, а тому газета не повинна нічого платити В. Тавуларісові.

Комітет солідарности з християнами в СССР плянує демонстрацію

Вашінґтон (Ю.Повстенко). — Ад-гок комітет солідарности з християнами в СССР відбув своє перше засідання тут у четвер, 26-го лютого ц.р.

На засіданні обговорювались пляни всеамериканської демонстрації з вимогою релігійної свободи для всіх християн в СССР. Ця демонстрація плянується на 1-го травня ц.р. у Вашінґтоні.

У цей комітет покищо ввійшли 15 організацій, включно з багатьма великими американськими організаціями, наприклад: Concerned Women for America, Congressional Human Rights Caucus, Freedom House, Inc. Institute on Religion and Democracy та Chistian Response International.

В нарадах також взяли участь українці, литовці і росіяни. Литовці були репрезентовані Литовською католицькою асоціяцією релігійної допомоги, росіяни — Слов'янською проповідницькою асоціяцією та Комітетом оборони переслідуваних православних (російських) християн, а українці Українським Конґресовим Комітетом Америки, Всеукраїнським Євангельсько - Баптистським Об'єднанням і Крайовим Комітетом Тисячоліття Християнства в Україні. Українці, які взяли участь у зборах, були: Марія Руденська від баптистського об'єднання і Андрій Білик від Комітету 1000-ліття.

„Я є радий, що я взяв участь у цих установчих зборах", — сказав А. Білик, який є референтом публічних зв'язків Крайового Комітету 1000-ліття Християнства в Україні. А. Білик довідався про установчі збори Комітету два дні раніше. Він заявив, що „росіяни були готові вийти зі зборів з програмою в своїх руках, але тому що в зборах взяли участь українці, це їм не вдалося". Тому що українці зайняли своє становище на зборах, більшість учасників погодилася, що тому, що половина населення СССР не є росіянами, демонстрація у Вашінґтоні повинна включати також рівносильно балтійців і українців.

„Я відверто сказав делеґатам на зборах, що українці діяспори повісять мою шкуру на тині, якщо після демонстрації вони прочитають в столичній газеті „Вашінґтон Пост", що демонстрація, організована цим комітетом була тільки для підтримки релігійної свободи в Росії", — заявив А. Білик.

„Основуючись на реакції делеґатів я знаю, що американські і балтійські організації погодилися з моєми поглядами і я є одночасно певний, що представники росіян залишилися дуже розчарованими, але це їхня справа", — сказав А. Білик.

„Прийшов найвищий час для американських росіян усвідомити той факт, що українці завжди займатимуть конкретне становище, захищаючи інтереси свого народу і в боротьбі за правду готові йти на виклик на всіх форумах включно з цим комітетом. До цього часу росіяни звикли мати вільну руку в пропаґуванні своїх, суто російських інтересів", — сказав А. Білик.

(Закінчення на стор. 3)

Л. АРТИМІВ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Українська піяністка Лідія Артимів виступить із індивідуальним концертом у суботу, 21-го березня ц.р., о год. 2:30 по полудні тут у залі Національного музею, при П'ятій авеню і 82-ій вул. У суботу, 28-го березня Л Артимів виступить у залі відомої середньої школи Вашінґтон Ірвінґ о год. 8-ій вечора.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Застрягли в афганському болоті

Згідно з інформаціями представника міністерства закордонних справ Таїлянду, офіційні речники Совєтського Союзу почали знову натякати на виведення совєтського окупаційного війська з Афганістану і можливість такого виведення в'єтнамських військових частин з Камбоджі.

Міністер закордонних справ СССР Едуард А. Шеварднадзе заявив представникові Таїлянду в Москві, що совєтські війська можуть бути виведені на протязі 22-ох місяців. У політичних колах поширились також чутки про виведення війська з Камбоджі, якщо б совєтсько-китайські переговори були успішними. Як відомо, Китайська Народна Республіка ставить виведення війська з Камбоджі, як одну з передумов відновлення співпраці з СССР й іншими комуністичними країнами.

Досі офіційні речники заявляли, що їхнє військо зможе покинути Афганістан на протязі трьох чергових років під наглядом Організації Об'єднаних Націй, яка перебере на себе контролю в тій країні і не допустить до окупації її території „капіталістичними країнами". Пакістан і З'єднані Стейти Америки вимагали натомість, щоб СССР приспішив процес евакуації війська і обмежив цю процедуру до кількох місяців. Пакістан і Афганістан, тобто тамошній комуністичний уряд, ведуть вже від довшого часу спільні переговори під протектором ОН, метою яких є також закінчення окупації Афганістану совєтськими військами.

В'єтнам натомість заявляє ввесь час, що його війська перебуватимуть у Камбоджі до 1990 року. Про камбоджійські справи ішла мова між Е. Шеварднадзе і міністром закордонних справ Таїлянду Сіді Саватсілею. Вони погодились продовжувати розпочаті розмови про цю справу в травні цього року, коли таїляндський міністер прибуде з офіційними відвідинами до Москви.

Е. Шеварднадзе натякнув також на можливість поширення торгівлі між СССР і Таїляндом, про що він офіційно повідомив прем'єр-міністра Таїлянду Према Тінсулянонда, якого Шеварднадзе запросив відвідати СССР у вигідному для нього часі.

Також індійські урядові речники підтверджують, що В'єтнам почав вести більш елястичну, лагіднішу і сприємливу для демократичного світу політику. Індія також зацікавлена виведенням совєтського війська з Афганістану, бо тоді стане спокійніше на індійсько-пакістанському кордоні і Пакістан перестане накопичувати в себе модерну зброю, яку він купує від ЗСА, свого союзника.

В останніх днях появилися вістки, що Москва робить увертюри до Вашінґтону у справі виведення військ з Афганістану, вживаючи при тому завжди услужливого Арманда Гаммера. Стало ясно, що Кремль побачив безвиглядність своїх зазіхань на Афганістан і хоче вивести звідтіля свою армію, але й мати запевнення, що совєтські війська щось там таки осягнули.

Іван Боднарук

У РОКОВИНИ ПРОГОЛОШЕННЯ САМОСТІЙНОСТИ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Карпатська Україна — це єдина з українських земель, якій переможці після першої світової хуртовини признали міжнародним договором право на самовизначення. Відмова цього права для всього українського народу стало глумом над 14 точками Вілсона й це спричинило затяжну визвольну боротьбу України проти агресії її сусідів, головно Совєтської Росії та Польщі.

У 40-річчя створення Карпато-Української Держави згадуємо незабутні роки 1938 й 1939, згадуємо столицю князя Ляборця, Ужгород, де завершено боротьбу Срібної Землі створенням першого автономного уряду країни.

У висліді першої світової війни та проголошення американським президентом Вілсоном засади-права на самовизначення, 420 представників населення з поодиноких громад Карпатської України, зібраних у Хусті на всенародних зборах 21-го січня 1919 року, однодушно проголосили волю населення належати до Української Дежави, яка саме перед роком створилася в Києві. Те саме рішили й місцеві народні ради в Старій Любовні, Сваляві й Сиготі. Одначе, в наслідок агресивної війни Совєтської Росії та Польщі проти України цих постанов не можна було зреалізувати. У трагічній ситуації, в якій опинилася наша держава, американські українці, які в 70 відс. походили з Пряшівщини, висловилися за злуку з демократичною Чехо-Словаччиною з тим, що ЧСР дасть Закарпаттю широку автономію. На переведення тієї акції жертвували американські русини 6 мільйонів чеських корон. Центральна Народна Рада в Ужгороді висловилася теж за приєднання до ЧСР. Рішення обидвох Рад передано мировій конференції в Парижі, яка затвердила його договором, підписаним у Сен-Жермен 10-го вересня 1919 року.

Але чехи не дали Закарпаттю обіцяної автономії, а міністер Бенеш уже в зародку грубо порушив постанови Мирової Конференції тим, що західню частину Закарпаття, себто Пряшівську Русь (понад 200,000 населення) прилучено адміністративно до Словаччини. Через те Пряшівщина під Чехо-Словаччиною була наражена найбільше на культурну, економічну й національну дискримінацію уряду. Празький уряд не лише не дав автономії Карпатській Україні, але ще й старався придушувати розвиток української національної свідомости, підтримуючи москвофільство, а потім фікцію окремого „тутешнього народу".

Двадцять дев'ятого і тридцятого вересня 1938 р. відбулася Мюнхенська конференція, на якій Гітлер Муссоліні, Чемберлен і Далядьє вирішили віддати Німеччині заселені німцями Судети. Це потрясло чеським урядом Едварда Бенеша, який 5-го жовтня 1938 року зрезиґнував на користь генерала Яна Сірового. Дня 6-го жовтня словаки проголосили створення свого автономного уряду з о. Йозефом Тісом на чолі. В цій ситуації для збереження самого існування ЧСР, як держави, ген. Сірови в ролі президента республіки подав до відома, що ЧСР стає федерацією чехів, словаків і карпатських русинів. Шлях до здійснення автономії Закарпаття був упрощений. Дня 7-го жовтня 1938 року створено в Ужгороді перший автономний уряд Карпатської України, що його затвердив президент ЧСР 11-го жовтня 1938 року. Складався він з Андрія Бродія, як прем'єра, Едмунда Бачинського, Юліяна Ревая, о. Августина Волошина, Івана Пєшака і Степана Фенцика, як міністрів автономної Підкарпатської Руси. Дня 22-го жовтня цей уряд очолив о. А. Волошин, а 22-го листопада Закарпаття дістало свою конституцію. Бродія мусіли згодом арештувати, бо приловили його з меморандумом за приєднання Заларпаття до Мадярщини. Так постала карпато-українська держава в рамках перебудованої Чехо-Словацької республіки.

Арбітраж у Відні 2-го листопада 1938 року віддав Ужгород і Мукачів мадярам. Це був політичний крок Гітлера, розрахований на те, щоб прихилити на свій бік мадярів та заспокоїти Румунію і Польщу; це був теж жест у бік Москви, яка з тривогою дивилася на маленьку Карпатську Україну. Москва й Варшава боялися, що ідея української державности буде проміновати з Закарпаття на весь український материк. Поляки й мадяри забажали спільної границі й почали посилати через кордон своїх терористів і карпато-українські січовики мусіли з ними зводити запеклі бої. Мадярські підривні групи нищили наші школи, мости, вбивали людей, вносили заколот. А о. Фенцик брав гроші від чехів, поляків, мадярів і американських русинів. Він був головою Руської Національної Автономної Партії, яку спершу фінансували поляки, а потім передали мадярам для координування акції проти українців.

Дня 12-го лютого 1939 року відбулися перші вибори до Сойму Карпатської України. Обрано 3 послів. Ті вибори були доброю відповіддю чехам, мадярам і полякам, бо народ віддав понад 92 відс. голосів на листу Українського Національного Об'єднання. Відкриття Сойму відбулося 2-го березня 1939 року

Але незабаром перестав існувати ЧСР, а Словаччина проголосила 14-го березня 1939 року свою незалежність. Тоді уряд Карпатської України рішив проголосити Карпатську Україну самостійною державою. Першим президентом її обрано о. Волошина, а він назначив прем'єром Юл. Ревая. Армією Карпатської України проголошено Карпатську Січ, яка діяла перед тим, як Організація Народної Оборони.

Але не довго тривала воля. Гітлер „подарував" Карпатську Україну своїм союзникам-мадярам. Мадярська армія вже 14-го березня перейшла кордон. Боронити рідну землю стали в тяжких боях січовики. Сойм завдяки тому міг 15-го березня 1939 року відбути свої останнє засідання в Хусті. Народом вибрані представники проголосили самостійність Закарпаття. Німецький консул Гофман порадив українському урядові піддатися мадярам, але цю пропозицію відкинено. Дня 16-го березня відбувся бій під Севлюшем... І сталося щось нечуване:маленька країна боронилася довше, ніж Франція у 1940 році перед німцями! Мадярське військо після боїв у Копані й під Хустом зайняло Хуст, а до 20-го березня важніші місцевості країни. Але партизанські бої в горах тривали ще до половини квітня. В морі крови втопили мадяри змагання закарпатців до волі.

Факт повстання карпатоукраїнської держави та її героїчна оборона набули великого всеукраїнського значення. Найменша й до 1918 році найбільш занедбана частина України спромоглася вперше в історії на проголошення своєї незалежности й на бойовий чин проти свого тисячолітнього окупанта, а в обороні маленької держави взяли участь, крім місцевих українців, ще й галичани, наддніпрянці й буковинці.

СФУЖО

Ніна Марченко

Музей А. Горської в Англії

II.

В часі, коли вперше була обрана головою Анастасія Остап'юк, яка з малими перервами очолювала ОУЖ Великобританії до 1985 року, обрано було до Управи Уляну Андрушенко, якій завдячуємо, що наша збірка стала врешті музеєм. Пізніше, через її енергійність музей стало поповнюватися новими і цікавими експонатами.

У. Андрушенко заохочувала жінок не тільки до збирання мистецьких речей, а й до прикрашення кімнати в українському стилі в наших домівках. Як наслідок в багатьох громадах Гуртки мають власні кімнати (в домівках СУБ) де крім шаф з різьбою і писанками є рушники, килими на стінах, подушки на каналах і збірка книжок, що стосуються мистецтва. Вона також зверталася до Гуртків, щоб вони складали грошові пожертви на закуп шаф і експонатів для майбутнього музею.

Беручи під увагу, що збірка експонатів швидко почала поповнюватися, Головна Управа, під постійним пригадуванням референта народного мистецтва, вирішила таки робити підготову до відкриття музею в Лестері, де в той час мешкала У. Андрущенко.

Відділ СУБ відвів під музей кімнату (безкоштовно) закупилися шафи і кілька манекенів, а члени Управи взялися за вишивання завіс (яворівкою).

Багато експонатів було привезено з Лондону, залишаючи там деяку різьбу, вишивку та дві ляльки (молодиця і дівчина).

До відкриття музею прийшло у вересні 1964 року, в Лестері. Урочистість складалася з двох частин: Крайового Свята Матері за яке відповідала Ніна Марченко і відкриття музею, який влаштовувала У. Андрущенко і на яке були запрошені, окрім голови СУБ Великобританії та представників суспільно-громадських і молодечих крайових і місцевих організацій, проф. Володимир Шаян, тоді культосвітній референт при Централі СУБ. Він пізніше подав допис про цю подію в „Українській Думці" (тижневик в Англії).

На відкриття був запрошений також етнограф д-р Олекса Воропай.

Після церемоніяльного перерізання жовто-блакитної стрічки офіційно музей був відкритий. Тоді д-р О. Воропай мав доповідь про весілля, а на сцені за довгим столом сиділи молодий, молода, бояри, дружки, мати молодої та гості. Центральне місце на столі займав коровай, що його спеціяльно для цієї нагоди спекла Е. Михалків.

Того пам'ятного дня для цілої української Англії, а для Лестеру зокрема, комісія оглянула (заздалегідь прислані) вишивки. За чисте вишиття (з лівого боку) отримав відзначення Лестер (серветка і доріжка).

За музеєм доглядали Е. Михалків, Г. Гуцул і В. Ткачук.

Всі закуплені експонати, а також подаровані, були списані у спеціяльній книзі.

Після кількарічного існування музею в Лестері, його було перенесено в 1970 році до Менчестеру. Мотивацією було те, що Менчестер є більшим українським осередком, куди більше приїздить українців з Европи та з-за океану.

Коли все було устатковане музей відкрився для відвідувачів 10-го жовтня 1971 року і названо його ім. Алли Горської. Цю урочистість завершив показ історичної і народної ноші та забавою з конкурсом на кращу вишивку.

До 1973 року включно, мистецьку референтуру очолювала У. Андрущенко, яка чи не найбільше виголосила доповідей на мистецькі теми для нашого членства.

Від 1976 до 1986 року референтом народного мистецтва з дворічною перервою, коли референтуру очолювали пані — Ратич і Ф. Тисячна, була і є Віра Дяківська.

Усі референти прислужилися до збагачення музею новими експонатами. З рамени референтури відбувалися покази народних одягів (взятих з музею) з різних місцевостей України, курси вишивання, шиття сорочки (жіночої) В. Дяківській помагала в цьому К. Шкрум'як і т.д. Рівно ж випозичалися експонати Гурткам, коли в їхній місцевості відбувалися виставки на широку скалю.

Віра Дяківська велику увагу приділяла і приділяє належному збереженню зразків народного мистецтва. Вона спонукує Гуртки спеціялізуватися в традиційному печиві і зразки його маємо в музеї. Рівно ж заохочувала Гуртки шити, очіпки, зразки яких також зберігаються в музеї.

Заходами В. Дяківської, з рамени Централі, були видані картки — дівчата у народному одязі з різних околиць України, а одна, — це гуцульська пара з хлібом-сіллю.

За період існування музею ми зібрали: народні одяги з кількох місцевостей України, писанки, кераміка (гуцульська) килими, верети, ліжник, подушки, різьба, акварелі відомих мистців, картини виконані олією і багато цінних речей привезених з України, як кужіль, веретено, маслобійка і т.д.

Тепер музей потребує більшого приміщення і над цим в сучасну пору працює Головна Управа та для цього була створена спеціяльна комісія.

Від часу його перевезення до Менчестеру ним постійно опікується Марія Карапата — завідуюча музеєм. Короткий час допомагала їй Анна Стецик. Музей відвідують українці з Англії, Европи, Америки, Канади, Австралії, а також англійці.

Наш музей — це праця багатьох Управ, поодиноких осіб, а передусім членства ОУЖ, яке не тільки жертвувало свій час, а не шкодувало фондів на його розбудову і дарувало речі, які є і будуть неоціненим скарбом для нас і майбутніх поколінь.

Міра Ґармаш

УКРАЇНІКА В ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕКАХ

Українка в публічних бібліотеках Філядельфії у дуже слабому стані. Думаю, що не краще представляється справа в інших містах, де живуть наші люди.

Спочатку знаходилась вона тільки в центрі, потім здобуто дещо для реґіонального відділу північносхідньої частини міста. Коли сюди почало наїздити щораз більше совєтських жидів, які поселюються в одній з дільниць північного сходу, на їхнє домагання російська література зросла до величезних розмірів. Появилася „бібліотєкарша", яка „ґаваріть па русскі", написи „здесь русскіє кніґі", зроблено переміни в бібліотеці, щоб примістити новозакуплені полиці на маси російських книжок, а потім ще й журналів. Тоді я почала знову домагатися українських книжок. Призначено фонди на цю ціль, зроблено список, але книжки не появлялися. На моє питання де вони, мені відповіли, що тепер багато людей читає російською мовою. Тобто призначені нам гроші передано жидам. Я заявила, що хоч їх багато, то нас таки більше й хоч ми розкидані по цілому місті, тепер наші люди переносяться на північний схід. Крім того ми живемо в Філядельфії вже біля 40 років і ввесь час платимо податки, а вони щойно приїхали. Це помогло. Наші книжки появилися, а теж картонний напис „Ukrainian Literature".

За якийсь час напис щез, а книжки перенесено на полицю з російськими під напис „Russian Literature". Наших книжок почало ставати щораз менше. На мої питання куди вони діваються, ніхто з бібліотекарів не міг мені дати відповіді. Деякі бібліотекарі навіть не знали де українські книжки в їхній бібліотеці, мусіли шукати по каталогах, інші на моє питання чому нема напису „Ukrainian Literature" відповідали з підсмішкою: „Ми не можемо мати написів для всіх мов світу". На це я заявляла: „Очевидно, тільки для тих, яких літератури тут знаходяться".

Врешті таки знову призначено фонди на закуп наших книжок. Відповідний напис буде. Але, щоб книжки утрималися треба зацікавлення цілої громади. Треба, щоб наші люди ходили, позичали їх, допитувалися за ними. Інакше ми щезнемо, нас не буде. Цього саме хочуть наші вороги. Ось книжка Конквеста про голод уже є в централі, але ніхто не спішиться її розпаковувати, бо наші люди не питають за нею. За 27 років нашого перебування в північно-східній частині міста ми зустріли в бібліотеці, де буваємо що два-три тижні... троє українців і то одна жінка тільки укладала виставку народного мистецтва. При такій інертності наша література в бібліотеці не втримається. Тепер усе в компюторі. Дуже легко встановити хто, коли й яку книжку позичає. Якщо книжкою два роки ніхто не цікавиться, її збуваються. Одна-дві особи можуть багато зробити, щоб утримати нашу присутність у публічних бібліотеках міста, але не все. Тут треба цілої громади. Усвідомім собі, що сотні людей щодня читають напис „Українська література", а ми в той спосіб дістаємо марку окремої, культурної нації. Англосакси ставляться до нас як до темної етнічної маси заробітчан. Мені доводилося чути: „Невже ви нічого не робите лиш малюєте великодні яйця? Докажім їм, що це не так. На їхню думку існують тільки література англомовна, французька, російська. Тому поляки й чехи в бібліотеках у подібній ситуації, що й ми. Але я за них оббиватися не буду: бодай покищо. Та як не буде ради, доведеться зробитися дипломатом і шукати з ними зв'язку, щоб усім слов'янам разом доб[и]ватися своїх прав.

Сяк-так можна пробитися крізь англосакське принизливе наставлення, крізь жидівську упередженість, але ж як пробитися крізь рідну інертність?

Тому звертаюся до наших священиків, управ наших організацій, управ старечих домів, щоб нагадували нашим людям при кожній нагоді про потребу відвідувати бібліотеки у своїх дільницях, а всіх людей доброї волі закликаю: „Поцікавтеся тим, що діється в публічних бібліотеках! Домагайтеся своїх книжок і права на нашу присутність!

ДО СУЧАСНОГО СТАНОВИЩА В УКРАЇНІ І В ДІЯСПОРІ

(Заява Закордонного Представництва УГВР)

III.

Упарі з цим, сьогодні перед українцями на рідних землях дуже відповідальні завдання. Це, насамперед, невідкладна конечність усвідомити велику небезпеку, яку творить наступ російських шовіністів на біологічну і духову субстанцію української нації, а вслід за тим, протиставлятися тому наступові всіми доступними засобами. Це є фронт самооборони, на якому приходиться стояти ширшим колам суспільности, в першу чергу провідним верствам, які найкраще можуть бачити серйозну небезпаку, яка грозить нації. Вони, діячі культури і творча інтелеґенція повинні бути на сторожі основоположних духових цінностей народу, його мови, культури, традиції, бути носіями потоптаної ворогами ідеї державної самостійности України і водночас нести в ширші кола народу слово правди і освіти про існуючу дійсність і закликати їх до самооборони проти всебічного наступу ворога. В процесі самооборони народу вони повинні йти у спільному фронті з українськими робітниками і селянами, підкреслювати їхню ролю в обороні соціяльно-економічних і національно-політичних прав, зокрема рідної мови і культури,у вихованні молодого покоління, а також вказувати на нерозлучну єдність між сучасним важким матеріяльним положенням громадян України і її національно-політичним поневоленням, проповідувати ідеї національної солідарности всіх верств українського народу. Тисячі діячів української культури і мільйони творчої інтеліґенції, робітництва і селянства — це велика сила, яка і в єдності могла б вирішально вплинути на положення народу і заставити шанувати його права.

8. Дуже важливу роль в балянсі сил України може відіграти українська діяспора. Насамперед, вона на свій лад, подібно як українці на батьківщині, хоч в зовсім інших умовах, мусить дбати про своє самозбереження як окрема етнічно-культурна спільнота серед інших народів світу. Це завдання складне тим, що немає перспектив на тривалий приплив еміґрантів з України, а це створює небезпеку послаблення не тільки фізичного, але й духового контакту з землею предків. Зупинити цей процес можна тільки втримуванням хай в обмежених умовах зв'язків молодших поколінь з Україною доступними засобами, зокрема вивчанням становища на Україні і, очевидно, систематичним засвоюванням ґрунтовних українознавчих знаннів, а крім цього — що особливо тепер на черзі — опрацюванням самої концепції українця, який, як повноцінний громадянин різних країн, є водночас органічним членом тривалої української діяспори і українського народу. Відомо, що на такій плятформі жидівська діяспора проіснувала впродовж двох тисячоліть.

А втім, тільки діяспора як розвинена спільнота українців поза рідними землями, з її ідейним пов'язанням з Україною і з власними позиціями та впливами серед народів Заходу, може також на довшу мету стати серйозним чинником допомоги українському народові. Вже за післявоєнні десятиліття видно, наскільки зросла питома вага нашої спільноти в країнах поселення в результаті розбудови наших наукових, культурних, громадських, економічних і політичних установ, нашого організованого церковного життя, наскільки патріотизм і жертвенність громади в побудові конкретних установ і їх праця підносять в очах світу вагу не тільки діяспори, але також престиж українського народу взагалі.

Але впарі з цим, перед українською громадою на Заході є чимало пекучих завдань і конечність усувати існуючі слабості. Це, в першу чергу, невідкладна потреба посилювати заінтересування діяспори, зокрема молодших поколінь, ситуацією в Україні, без чого не можна вести успішну дільність на допомогу українському народові і здобувати для нього приятелів серед чужинців; це включення в громадську активність і фінансову жертвенність ширшого кола людей українського роду і протидіяння шкідливим явищам втечі у виключно особисте життя; це потреба єдности і змагання до неї шляхом усвідомлення, що основною передумовою єдности є взаємна толеранція і готовість знайти спільну мову у спільних для цілого народу конкретних завданнях, і до їх виконання змагати принаймні шляхом координації дій; це конечна для кожного здорового суспільства конструктивна критика, яка не дозволяє замовчувати невдачі або називати досягненням те, що ним не є; це потреба визначення ієрархії завдань і концентрація зусиль громади на тому, що в першу чергу є на потребу для її росту і для допомоги українському народові; а в найближчих місяцях це зокрема потреба серйозно готовитися до відзначення тисячоліття хрищення України; це праця для забезпечення тривалого існування діяспори, себто таких її життєдайних елементів, як українська мова, культура, традиція, а впарі з тим, її економічний потенціял, її рівень освіти, її соціяльна структура, її досягнення в галузі культури і науки та інше; це здобування справді серйозних позицій і впливів в державах поселення діяспори; це конечна потреба розвитку української політичної думки і діяльности українських політичних формацій в демократичних країнах у час, коли вільна українська думка і політична діяльність заборонені на Україні, і коли таку діяльність продовжують всі політичні еміґрації і діяспори поневолених Москвою народів.

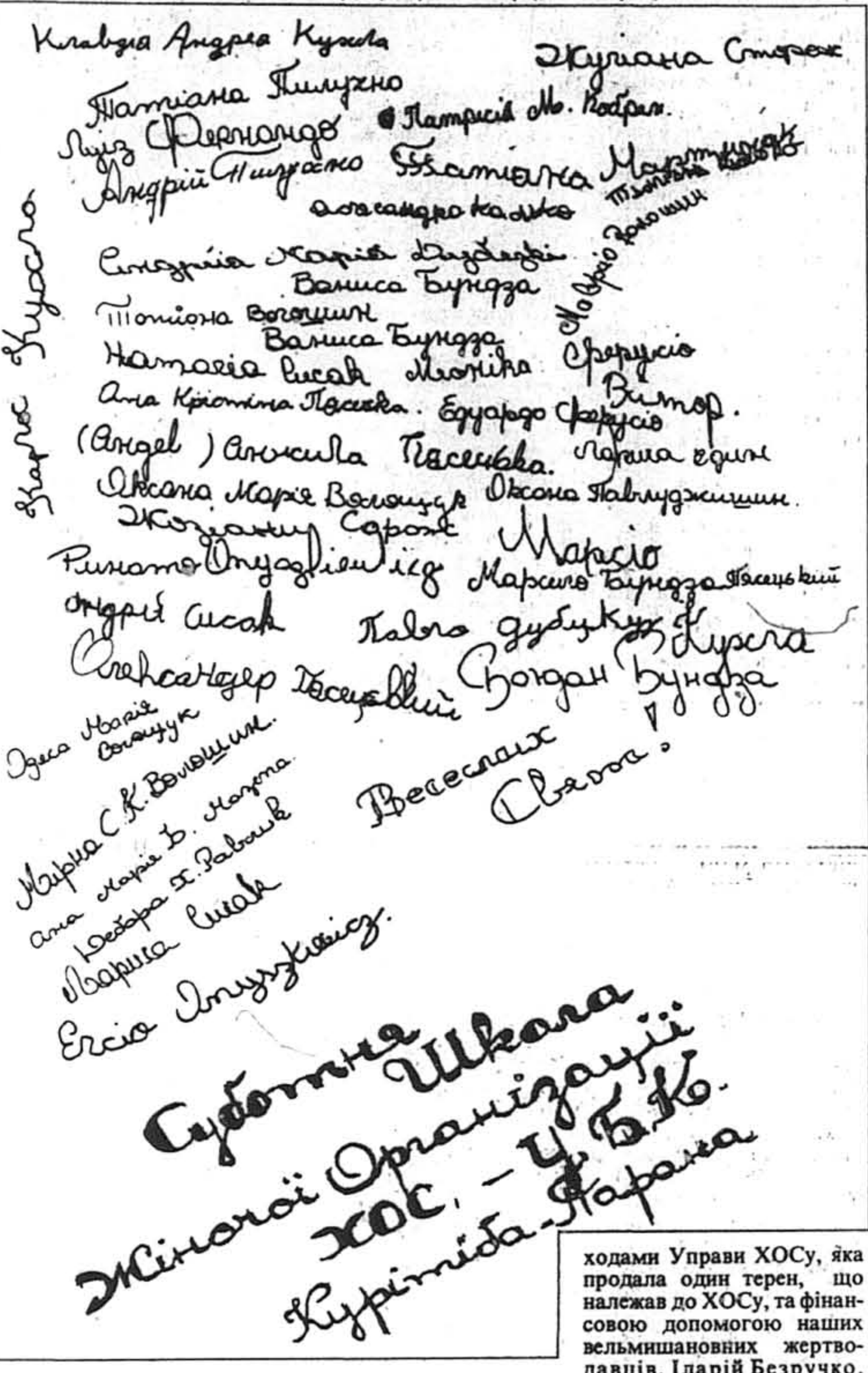
Протягом сімдесят років, які ділять нас від української революції і майже сім десятиліть поневолення українського народу, він пройшов крізь дуже важкі випробування: дві імперіялістичні війни, голодові катастрофи, зокрема у 1933 році, жахливе знищення його матеріяльної і духової культури, втрату понад 15 мільйонів українців, в тому сотні тисяч провідної верстви. Ті трагедії сталися тому, що вороги українського народу, передусім комуністична Москва, намагалися тривало поневолити український народ і заволодіти його землями. Злочинну мету ставили собі також німецькі нацисти під час короткотривалого панування на Україні. Вони, загалом, прагнули посісти Україну без українців. У свій час, про виселення українців з їх рідних земель мріяв також Сталін. Також у сторонньому світі поширялися в різних періодах теорії про неіснування нації чи про її загибель.

Своєю життєздатністю, боротьбою та активним і пасивним опором українські народні маси обернули внівець ті ворожі народовбивчі пляни і чужинецькі прогнози. Так сталося не вперше в довгій історії українського народу, і свідомість того дає йому силу боротися з ворогами в сьогоднішній кризовій ситуації.

Суботня школа в Курітібі

Вчителька з Суботньої школи Курітіба-Парана (зліва): Євгенія Б. Мазепа, Мірна С. Волошина, Ганися Мазепа ії Анна Навроцька-Ковалюк — з учнями, які одержали нагороди за найкращі оцінки в науці в 1986 році.

Завдяки заходам заслуженої Жіночої Організації при ХОСі та Українсько-Бразилійського Клюбу, існує вже понад двадцять років наша Суботня школа в Курітібі.

Багато дітей, а також молоді, українського походження, мали змогу набути на протязі двох декад знання з української мови, осягнути невеликих знань з історії та географії України. Відбуто курси народних танців, співу, писанчарський, українських художніх вишивок, різьби на дереві, кераміки та інші.

Вчительками у школі та на вищезгаданих курсах є членкині нашої Жіночої Організації, що провадили ці курси безкоштовно, передаючи свої знання та досвід для молодої генерації українського походження. Учили дітей та молодь, поборюючи всякі труднощі, які були та є ще й сьогодні.

Праця дала позитивні наслідки. Багато нашої молоді вміє читати, писати та розмовляти по-українському. Треба згадати, що багато колишніх учнів із Суботньої школи — теперішні члени управ КЛЕМу, Фольклорної групи Жіночої Організації та ОХСу і Українсько-Бразилійського Клюбу.

Слід зазначити, що діяльність сьогоднішньої „Рідної Школи" є продовженням тієї, що започаткували наші попередники, які приїхали з далекої України, і постановили навчати тих, які народилися вже в Бразилії, української мови, звичаїв українського народу, історії України та її тисячолітньої культури.

Слід згадати таких перших піонерів як Валентин Куц, Олександер Луценко, Пилип Бак й інші, що відійшли у вічність, а ще покійна Клавдія Ващенко, Степан Кобилянський, Ілля Горачук, Мирослав Сисак, інж. Софрон Волошин.

Признання також учителям, які з різних причин знаходяться далеко від нас, а це проф. Надія Сеник, Наталія Лисий і Марія Мудрик, та для колишніх учителів нашої „Рідної Школи" — Ольга Горачук, Іванна Борушенко, Степан Плахтин, Адам Баран, Петро Єдин, Марія К. Волошин, Ана Луців-Греськів, Надія Музика, Наталія К. Волошин-Крефер, Аврора Іванків-Коза, Степан Кравчук, Павліна Милусь, Леся Федусенко, Таїса Плахтин, Соня Ана Ліщинська-Ґеттер.

Подяка тим, які сьогодні беруть участь у навчанні в „Рідній Школі", а саме: Євгенія Бовкаловська-Мазепа, Ангелина Добрянська-Чечко, Лідія Єдин, Мірна Слава К. Волошин, Ана Навроцька - Ковалюк, Ганися Бовкаловська-Мазепа, Тетяна Бащин (вишивка).

В 1986 році відвідали „Рідну Школу" 130 учнів, поділених на садочок, першу клясу „А", першу клясу „Б", та три групи молоді в початкових клясах (одна група вчилася щовівтірка від 7:30 до 9:30 вечора). Учні вже мали нагоду вчитися у новому будинку, який був інавгурований 19 березня 1986 року, та побудований заходами Управи ХОСу, яка продала один терен, що належав до ХОСу, та фінансовою допомогою наших вельмишановних жертводавців. Іларій Безручко, колишній голова ХОСу, заслуговує на особливу подяку,за щедрі пожертви на будову школи та за особистий догляд за роботою.

Але це все замало, бо ми живемо поза рідними землями, де кожна грудка українського чорнозему говорить до української дитини рідною мовою. А тут, на поселеннях, на кожному кроці чує українська дитина у своїм оточенні неукраїнську мову. Звісно, що маємо обов'язок шанувати і добре вивчати мову держави, в котрій живемо. Але не можемо забувати мови наших предків і прапредків, бо тоді про нас усі забудуть, про нас, синів і дочок славного, достойного українського народу.

Ще й тепер не запізно запобігти народному лихові. Тож починаймо направляти те лихо. Починаймо від наших родин, від наших хат. Говорім до наших дітей по-українськи!

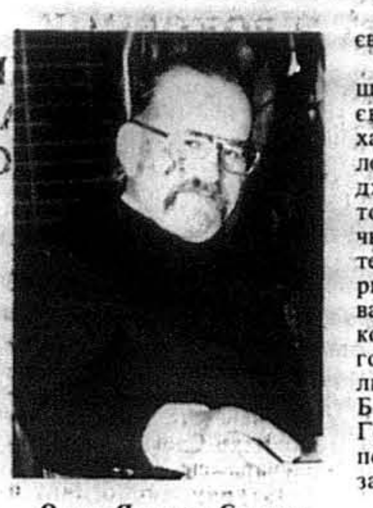
Євгенія Бовкаловська-Мазепа

Митрополит А. Шептицький і жиди

З рамені Українсько-Єврейського Товариства 21-го лютого ц. р. о. Ярослав Свищук виголосив в домівці українського спортового клюбу в Ню Йорку доповідь на тему: „Слуга Божий Андрей і євреї".

Голова Товариства інж. Євген Стахів, представляючи доповідача, згадав про працю цього Товариства, звертаючи увагу, що вони притримуються правильної української назви євреї, а не жиди, бо як один із єврейських дискутантів пояснював, термін євреї є етнографічною назвою, а жид—географічною. І так, у своїй доповіді о. Свищук придержувався терміну євреї. Стахів згадав, що о. Свищук, будучи в Ізраїлі, мав дві доповіді про Митрополита Андрея в Яд Вашемі й одну в кнессеті. Головою Яд Вашема є колишній бойовик червоних партизан, і це може і є причиною, що до сьогодні нашого Митрополита не визнали „Праведником Світу", як також із-за „політичних залицянь Ізраїля до Москви. Стахів мав дві зустрічі й виміну думок з правним дорадником Світового Жидівського Конґресу, Елі М. Розенбавмом, під час яких він дав огляд українсько-єврейських непорозумінь і шкідливу працю Візенталя, якого не визнає Жидівський Світовий Конгрес.

Отець Свищук на підставі джерельних документів дав огляд життя Князя Української Католицької Церкви та Мойсея українського народу Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького, який 1-го листопада 1944 року відійшов по свою небесну нагороду. Доповідач обширно з'ясував присутнім Митрополита Андрея, як оборонця переслідуваних. Він ставав в обороні ув'язнених і полонених, а в тридцятих роках, під час пацифікації і палення наших православних церков, Митрополит Андрей

Отець Ярослав Свищук

Світлив Р. Голіят

перший став в обороні наших братів зі строгим засудом цієї акції перед польським урядом.

Найбільш відважним і найбільш рішучим із усіх посланій є його послання п. н. „Не убий". Хоч воно було звернене до його рідних братів і сестер, а проте деякі речення в ньому виразно виявляють до кого, в першу чергу, він його писав. Воно було відважним осудженням масового нищення єврейського населення німецькою окупаційною владою і відносилося, в першу чергу, до неї. Наслідки цього послання „Не убий" були такі, що німецька влада заборонила видавання всякого друкованого слова, конфінувала Митрополита в його палаті, ба навіть загрозила смертю. Митрополит знав про можливі наслідки, а проте в ім'я правди та в обороні своїх співгромадян, він не вагався написати це послання.

Голова Товариства Єврейсько-Українських зв'язків в Ізраїлі Яків Сусленський слушно стверджує, що ніхто з тогочасних церковних достойників Західньої Европи не мав відваги так відверто стати в обороні євреїв.

Прелеґент переконаний, що ця відвага в обороні євреїв мала вселюдський характер і теологічне підложжя. Він із засади засуджував всякий терор, в тому і вбивства з політичних мотивів, без огляду на те, хто їх допускався. Терористичні методи засуджував він кілька разів у кількох посланнях. Синтеза його науки — це правда, що людина створена на образ й Божу подобу, і тільки сам Господь має право і силу покликати її до життя, чи забрати з цього світу.

Отець Свищук багато місця присвятив екуменічній праці Митрополита Андрея, яка 60 років до Другого Ватиканського Собору проявлялася в його творах, і його щоденному житті — він проповідував і практикував супроти інших ці засади і тому сміло можемо сказати, що він був предтечею сучасного екуменізму. Цей екуменічний діялог він розпочав не тільки з нашими православними братами, але й з євреями своєї митрополії і поза нею.

Доповідач, будучи в Ізраїлі, мав нагоду говорити з пришельцями з України, які вважають, що наше життя переконує нас, що ми себе взаємно потребуємо. Дорогу до кращого майбутнього вказує нам усім незабутній Митрополит Андрей Шептицький, який врятував життя сотням жидівських дітей і рабинам, про що також цитував о. Свищук статтю „Призабутий епос графа Андрея Шептицького, що її автором є визначний еврей Лев Гейман".

Між присутніми на доповіді був Іван Гірний, який на припоручення Митрополита Андрея возив до манастирів єврейські діти, та Мельничук, яка зберігла життя євреям, під час Другої світової війни.

Роман С. Голіят

Комітет...

(Закінчення зі стор. 1)

Першотравнева демонстрація запляновaна на 10:30 — 11:30 год. ранку перед комітетом. Доповідачами мають бути Ірина Ратушинська, недавно звільнена з ув'язнення, член Палати Репрезентантів і єпископ Російської Православної Церкви. Виглядає, що список доповідачів був складений ще перед установчими зборами. Але під час дискусій, коли делегатам стало ясно, що балтійці і українці не були рівномірно репрезентовані з росіянами, делеґати носилися з ідеєю, щоб до доповідачів додати українського і литовського єпископів.

Єдиною проблемою, яку бачили дискутанти від опозиції, була та, що, додаючи доповідачів, комітет ускладнював би устаткований час для демонстрації — одну годину.

Розв'язку знайдено компромісом, що доповідач, хто б він не був, повинен висловити становище більшости делегатів до цього комітету.

„Зовсім ясно, що нам українцям, потрібно буде боротися за ті фази доповіді, в яких говориться про знищення Українських Церков і постійний геноцид нашого народу русифікацією України. І якщо російський єпископ, який виголошуватиме доповідь, відмовиться від нашої фразеології, то це буде його проблема, а не наша. В такому випадку комітет мусить знайти компетентного доповідача, який не боїться вимагати свободи релігії в Україні, в балтійських країнах і в Росії в тій самій доповіді", — заявив на зборах А. Білик.

Цей перший Ад-гок Комітет для оборони християн в СССР дуже можливо стане постійною організацією на зразок Оборони совєтського жидівства і поширитиме свою діяльність по всій країні.

„Тому українці повинні брати участь в ньому від самого початку. Якщо ми цього не робитимемо, ми не відрізнятимемося нічим від струся, який, щоб не бачити що відбувається довкола нього, ховає свою голову в пісок. Я певний, що більшість українців діяспори в цьому погодяться зі мною", — закінчив А. Білик.

ЗАХІДНЬОНІМЕЦЬКИЙ суд засудив у понеділок, 16-го березня ц.р., на досмертну тюрму Рольфа Клеменса Вагнера, члена терористичної групи „Червоної армії" за доказане вбивство п'ятьох осіб, в тому числі видатного бизнесмена Ганса-Мартіна Шлеєра, захопленого терористами в полон і пізніше замордованого в 1977 році. Судля федерального суду в Дюссельдорфі заявив, що він ніколи не завагався б видати кару смерти для такого типу терористів-вбивць, але в Західній Німеччині кару смерти зліквідували законом у парляменті, на пропозицію соціялістів, які тоді були при владі, підтриманих партією „зелених", яка, на думку політичних спостерігачів, взагалі повинна стояти поза законом у зв'язку з її радикальною діяльністю.

ПЕРША ЛЕЙДІ НЕНСІ РЕҐЕН взяла участь в урочистій церемонії і параді, що відбулися в центрі ім. Кеннеді у Вашінгтоні. Урочистості були присвячені 75-ій річниці з дня заснування організації американських дівчат-скавтів в Саванні, Джорджія. В параді взяло участь понад 2,000 дівчат-скавтів з багатьох стейтів Америки.

ПОДЯКА

Волею Всемогучого Бога, у вівторок, 9-го лютого 1987 року, відійшла у Божу вічність
наша Найдорожча
МАМА, БАБЦЯ, ПРАБАБЦЯ І ТЕЩА

бл. п.

АННА ЗАВЕРУХА

з роду ЧУДАКЕВИЧ

Народжена в Носові, пов. Підгайці, 1900 року. Переселена 1947 року до Миколаїва над Чорним Морем, де закінчила своє трудолюбиве життя.

Не маючи змоги взяти участи в похоронах покійної Мами, у суботу, 14-го лютого ц. р., в церкві св. Івана Хрестителя в Дітройті, була відправлена Заупокійна Служба Божа з Панахидою, а опісля тризна, в якій взяли участь наші найближчі Знайомі та Приятелі.

Цією дорогою складаємо нашу сердечну подяку Всч. о. шамбел. Йосифові Шарому, пароховi за Богослуження, а диригентові Кирилові Цепенді за похоронні співи. Усім Приятелям і Знайомим щиро дякуємо за молитви, участь у заупокійних Богослуженнях і тризні, за вислови співчуття та всі інші добродійства, які подали нам у часі нашого горя.

Щиро дякуємо за датки зложені під час тризни на добродійні цілі, замість квітів на свіжу могилу, а саме: Анна і Дмитро Кошильовські 30 дол., Олена і Василь Папіж 25 дол., Марія і Роман Лазарчук 20 дол., Меланія Мушинська, Ірина і Роман Чучман, Анна і Петро Хміль, Олена і Микола Лісківські, Люся Ярема, Олександра Фльорчук, Марія і Микола Ковалишин по 10 дол., Анастазія Стефанюк 5 дол., родина: Марія і Ярослав Базюк 100 дол., Люба і Ростислав Качмар та Леся і Левко Базюк по 50 дол. Разом 350 дол.

З того призначено на: Документаційно-дослідний Центр 100 дол., жіночий журнал „Наше Життя" 50 дол., журнал „Патріярхат" 50 дол., періодик „Слово Підгаєчан" 75 дол., радіомовлення „Пісня України" (В. Колодчин) 35 дол., Служби Божі 40 дол.

Нехай усіх Вас Милосердний Господь нагородить своїми щедротами за Вашу доброту виявлену супроти нас в часі нашої печалі.

Донька — МАРІЯ БАЗЮК з чоловіком ЯРОСЛАВОМ,
доньками — ЛЮБОЮ КАЧМАР І ЛЕСЕЮ та сином ЛЕВКОМ і внуком МАРКОМ

Помолімось за наших друзів.

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

за спокій і вічну радість душ померлих Членів Фонду Катедр Українознавства

Впреп. о. крилошанин Петро Огірко відслужить Заупокійну Святу Літургію в п'ятницю, 27-го березня 1987 року, о год. 9-ій ранку, в УКЦеркві Покрови Пресвятої Богородиці в Озон Парку, Н. Й., за Блаженної Пам'ять Меценатів ФКУ з маямської округи у Фльориді:

ОСИПА БАЗАРА	ПЕТРА ЛЕМІЩУКА
ВАСИЛЯ БОРА	ІВАНА МИКИТКУ
МАРІЮ ГАРМАТІЙ	КУЗЬМУ МИРОНОВИЧА
ЮРІЯ ДИКАНА	ГАЛИНУ ОПИР
ОСИПА ДРОЗДА	РОМАНА ПАНЧАКА
ПЕТРА ІКАЛОВИЧА	ЕВУ СТАШКІВ
ПЕТРА КУЛИКА	ВОЛОДИМИРА ТРАЧА

Всіх Вп. Членів ФКУ просимо про молитви за померших наших друзів.

Помоліться в часі відправи Заупокійної Богослужби, щоб поєднатись з нами в поході молитов до Всевишнього за тих, що творили добро.

Вічна Пам'ять Померлим Членам ФКУ!

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА
ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА
(ФКУ)

У глибокому смутку повідомляємо Приятелів і Знайомих, що 15-го березня 1987 р. по короткій і важкій недузі відійшла у Вічність на 88-му році життя
наша дуже Дорога
КУМА, ХРЕСНА МАМА І РОДИЧКА

бл. п.

Осипа-Дзюня Лень

з дому Лаґойда

вдова по бл. п. Іванові, сотникові УГА. Покійна народилась в Тернополі, де від молодих літ включилась в активне українське громадське життя до Другої світової війни, а саме: Союз Українок, захоронка, Українська Бесіда і другі Т-ва. По війні переїхала до Ню Йорку і включилася до праці у місцевих товариствах, як Союз Українок Америки, де весь час належала до Управи, 64-го Відділу, до Т-ва за Патріярхат і інші.

ПАРАСТАС з ПАНАХИДОЮ відбудеться в четвер, 19-го березня 1987 р., о год. 7:30 веч. у похоронному заведенні Петра Яреми, 129 Схід 7-ма вул. в Ню Йорку, Н. Й.

ПОХОРОН в п'ятницю, 20-го березня 1987 р., о год. 9-ій ранку з того ж похоронного заведення до української католицької церкви св. Юра в Ню Йорку, а опісля на цвинтар св. Івана в Квінсі, Н. Й.

В глибокому смутку:
хресна дочка — МАРІЯ ТОМОРУҐ з мужем ЯРОСЛАВОМ
рідні —
СОФІЯ ШУГАН з дочкою РОМОЮ і родиною
СТЕПАН І ЕВСТАХІЯ ШУГАНИ з родиною

Українська Громада Метрополітальної Філядельфії — Відділ УАКРади

з глибоким смутком повідомляє все Членство та Українське Громадянство, що дня 17-го березня 1987 р. відійшов у Вічність на 87-му році життя довголітній член Управи нашої організації, провідний збірщик на національно-громадські цілі та активний діяч комбатантських та інших організацій

бл. п.

Юліян Володимир Татунчак

ПАНАХИДА буде відправлена у четвер, 19-го березня, о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні М. Насевича при 109 E. Tabor Rd. у Філядельфії, Па.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ у п'ятницю, 20-го березня 1987 року, о год. 9-ій ранку з церкви св. Архистратига Михаїла при 1013 Fox Chase Rd., а відтак на цвинтар у Факс Чейсі, Па.

Родині Покійного висловлюємо наше глибоке співчуття.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Управа і Члени УАКРади

Ділимося сумною вісткою, що з волі Всевишнього дня 17-го березня 1987 р. у Філядельфії, Па., упокоївся в Бозі

бл. п.

Юліян Володимир Татунчак

підхорунжий УГА, учасник Чортківської Офензиви та походу на Київ, довголітній учитель та виховник, відданий член багатьох громадських організацій.

Остались у глибокому смутку:
син — ЯРОСЛАВ з дружиною МАРІЄЮ та дочкою ХРИСТИНОЮ
брат — ОМЕЛЯН з дружиною НАТАЛІЄЮ
братанка — ВІРА АНДРЕЙЧИК з мужем РОМАНОМ та дітьми РАЇСОЮ І МАРКОМ
братанок — БОРИС з дружиною МАРІЙКОЮ та дітьми ТАМАРОЮ, ОЛЕКСАНДРОМ І УЛЯНОЮ
Ближча і дальша Родина в Україні та Польщі

Замість квітів на могилу Родина просить складати пожертви на Український Освітньо-Культурний Центр у Філядельфії, Па.

ЄЛЕНА БОННЕР, ДРУЖИНА академіка Андрея Сахарова, заявила західнім кореспондентам, що совєтські власті звільнили з ув'язнення ще вісьмох дисидентів, серед них двох видатних, які зокрема інтенсивно діяли в 1970-их роках. Трьох дисидентів звільнили у понеділок, 16-го березня, а п'ятьох ще минулого тижня. Вона додала, що число звільнених дисидентів досягло 86 осіб, які були помилувані урядом від часу поновного приїзду Сахарових з Горького до Москви в грудні 1986 року. Совєтські речники заявили, що нібито звільнено 150 дисидентів, заарештованих в 1970-их і ранніх 1980-их роках, але дисиденти в Москві заперечують совєтське повідомлення. Серед звільнених минулого тижня є: Іван Ковальов і Таня Осіпов, які були засуджені за антисовєтську агітацію і пропаганду. Обидвом заявили, що вони можуть старатися про виїзд на Захід.

ЗАСТУПНИК ДЕРЖАВНОГО секретаря ЗСА Майкл Армакост прибув до Москви і мав зустріч з чиновниками міністерства закордонних справ СССР. Метою візити М. Армакоста є підготова московської зустрічі державного секретаря Джорджа Шулца і совєтського міністра закордонних справ Едуарда Шеварднадзе.

МІНІСТЕР ОБОРОНИ Ізраїля Їцак Рабін заявив, що в З'єднаних Стейтах не залишилося більше ні одного ізраїльського шпигуна. „Там нема ні американців, ні неамериканців, які займалися б шпигунством на користь Ізраїля", — сказав І. Рабін, заперечивши тим самим повідомлення газети „Вашінгтон Пост" про підозру американської розвідки, що в ЗСА працює ще один ізраїльський агент. Згідно з інформацією газети, цей агент діяв у З'єднаних Стейтах ще перед тим, як в шпигунство втягнули Джонатана Полларда, засудженого недавно на довічне ув'язнення. Тепер в Ізраїлі перебуває делегація керівників жидівських організацій ЗСА. Метою цієї візити є переконати уряд Ізраїля, що справа Полларда може порушити традиційну американсько-ізраїльську дружбу і тому в інтересах Ізраїля зайнятися розслідуванням цієї справи.

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу в Монтреалі, Квібек, Канада

повідомляє, що

в понеділок, 30-го березня 1987 р., о год. 7:00 веч. у Пластовій Домівці в Монтреалі, Квіб., Канада
при 3355 Dandurand
відбудуться

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Окружного Комітету Відділів УНС МОНТРЕАЛЬСЬКОЇ ОКРУГИ

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Відкриття
2. Вибір Президії
3. Відчитання протоколу з попередніх Зборів і його прийняття
4. Звіти членів Управи Окружного Комітету
5. Звіт Контрольної Комісії
6. Дискусія над звітами і уділення абсолюторії уступаючій Управі
7. Вибір Управи і Контрольної Комісії
8. Слово мґр-а ІВАНА ГЕВРИКА, гол. директора для Канади
9. Затвердження пляну праці на 1987 рік
10. Внески, запити і закриття зборів.

До участи в яких запрошені і зобов'язані члени Окружної Управи та конвенційні делегати наступних Відділів:

434, 448, 465, 471, 473 і 492

У Зборах візьмуть участь:

мґр ІВАН ГЕВРИК, гол. директор для Канади
ТЕКЛЯ МОРОЗ, головна радна УНС

За Окружну Управу:

Текля Мороз, *голова* — **Микола Перейма**, *серетар*
Богданна Яворницька, *касир*

„Союзівка на вакаціях"!

З ОГЛЯДУ НА ВАКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ „СОЮЗІВКИ"

СОЮЗІВКА ЗАКРИТА
від 1-го березня до 1-го квітня 1987 року

У сороковий день смерти св. п. хор. І. Данківського

(„Я змагався добрим змагом, свій біг закінчив, віру зберіг...")

Св. п. І Данківський

Зацитовані слова у заголовку цієї згадки взято з послання Апостола Павла до Тимотея (4-7), де далі читаємо „на кінець мені призначається вінок праведности, що його того дня дасть мені Господь, Суддя праведний, і не тільки мені, але усім, що прихід Його полюбили".

Щаслива є та людина, що в день своєї смерти може беззастережно сказати вищенаведені слова. Та сл. п. Іван Данківський, який відійшов у вічність 29-го січня 1987 року у Філядельфії, мав всі дані для того, щоб в день своєї смерти повторити їх, бо під час свого туземного життя весь час змагався він добрим змагом і заслужив собі на вінок праведности у Всевишнього Господа.

Пройдений життєвий шлях покійного І. Данківського був незавидним, багатогранним. Народився 2-го січня 1900 року в селі Биків, Самбірського повіту в родині, де було 11-ро дітей, шість хлопців і п'ятеро дівчат, а він був четвертий з черги. В родинному селі закінчив вселюдну школу, а відтак в Самборі в інституті продовжував вищу освіту, яку перервала Перша світова війна. Виховуючись в патріотичній родині, Іван вже малим хлопцем вірив у те, що прийде час, коли треба буде іти зі зброєю боротись за вільність соборної української держави. Цей час прийшов скоро, бо вже 1917 року на поклик військової команди 17-річний студент Іван із старшим братом Осипом (пізнішим чотарем, комендантом сотні, що його розстріляли большевики 1922 року) добровільно голоситься в ряди Січових Стрільців.

Про військову карєру покійного є важко говорити, бо він так, як тисячі його побратимів „перейшов пекло на землі". Перейшов він всі фронти, у яких брали участь Січові Стрільці, а при тому не оминула його страшна хвороба — тиф, яка була безпощадною. Перебуваючи в шпиталі, в хорому стані попав до большевицького полону, з якого вдалось йому чудом вирватись щойно 1926 року.

Повернувшись до рідного села, не зважаючи на підірваний стан здоров'я, поринув в просвітянську працю. Організує кооперативу, читальню Просвіти, відтак районову молочарню, якої стає управителем. В дальшому, як щирий патріот — воїн, стає членом УВО, а відтак ОУН. Діяльність І. Данківського непокоїла польський окупаційний уряд і 1929 року заарештовують його за кольпортацію „Сурми", запроторюють до в'язниці в Самборі, а відтак до славних бриґідок в Дрогобичі, які нічим не відрізнялися від бриґідок у Львові. Повернувся з в'язниці 1934 року, знову повернувся до праці в районовій молочарні, як управитель, та не надовго тому, що знову як члена ОУН запроторено його до Картузької Берези. Прибувши з підірваним здоров'ям до рідного села, він продовжував працю в кооперації і вміжчасі 1939 року одружився з Тетяною Тарнавською. Тому що в рідному селі було небезпечно продовжувати працю під час окупації як червоним, так і білим окупантом, він працював в Самборі керівником апровізаційного відділу до часу, коли при великому ісході 1944 року виїхав з дружиною до Австрії, відтак Німеччини, а 1948 року прибув до міста Братньої Любови, Філядельфії, де вже мешкав молодший його брат Бронько.

Тут І. Данківський негайно включився у суспільно-громадську-комбатантську та союзову працю. На жаль, вміжчасі стрінула його родинне нещастя. 1-го жовтня 1953 року по тяжкій хоробі відійшла у вічність його вірна дружина Тетяна. Не дивлячись на родинну трагедію, покійний Іван, як загартований вояк, із ще більшим запалом й посвятою віддався загальногромадській і союзовій праці. Він став членом головної Управи ОбВУА, членом місцевого Відділу ОбВУА, членом Управи Самопомочі, Управи УККА, останньо був членом УАКРади, Управи ЗУАДК, головою головної Управи Суспільної Опіки, членом Управи „Тризуб", касиром 375-го Відділу УНСоюзу та екзекутивним членом — касиром Окружного Комітету Філядельфійської Союзової Округи, для якої віддав найбільше часу і труду. Понад десять років був адміністратором дому власности Округи. За віддану і чесну працю для громади та Союзу, він був всіма шанований як справжній громадський діяч, якого популярно називали „пан Іван". Покійний вповні заслужив собі на це, щоб його називати „паном Іваном". А про його заслуги перед громадою і Союзом свідчить це, що у відправі Парастасу взяли участь представники майже всіх діючих центральних і місцевих установ Філядельфії й околиці. Біля домовини стояли побратими по зброї із прапорами ОбВУА, Братства Першої Української Дивізії, а також був прапор УНСоюзу — того Союзу, для якого він себе вповні посвятив. Парастас служив о. д-р митрат Іван Біланич, який на закінчення сказав глибоко змістовне слово про покійного. В дальшому над домовиною промовляли: д-р Іван Флис, головний предсідник УНСоюзу, полковник Михайло Ліщинський від Головної Управи Української Суспільної Опіки та побратимів по зброї, Осип Труш — від Головної Управи ОбВУА і проф. Іван Олексишин від місцевого Відділу ОбВУА, який за вояцьким звичаєм накрив тіло покійного червоною китайкою. Від Українського Народного Союзу крім д-р Івана Флиса під час Парастасу ще були: Володимир Сохан, головний секретар, Степан Гавриш, головний контролер, Василь Пастушок (з дружиною) головний радний, д-р Богдан Гнатюк, почесний член Головного Уряду. Були всі члени Управи Округи та представники — члени Управ аж 18-ти відділів Союзу не лише із Філядельфії, але Трентону, Вілмінгтону, Бриджпорту, Честеру, Атко, Кемдену і Вілліямставну.

Заупокійну Богослужбу відправлено в катедрі Непорочного Зачаття, яку очолив парох о. прелат Михайло Федорович в асисті о. д-ра митрата Івана Біланича і о. Стефана Гутника. В прощальному слові о. І. Біланич згадав про душевні вартості покійного. Після церковних відправ у лютневий зимовий день українська громада відправила сл. п. Івана Данківського на вічний спочинок на український цвинтар Факс Чейс у Філядельфії. Не зважаючи на химерну зимову погоду, добра сотня друзів по зброї, дивізійників, упівців, представників майже всіх місцевих організацій прибули на цвинтар, щоб віддати покійному останню прислугу — попрощати у вічність. По короткій відправі запечатання гробу, автор статті попрощав покійного від шляхетної Самбірщини - землі княжих бояр і козацьких гетьманів, від Окружного Комітету Філядельфійської Союзової Округи та 375-го Відділу, до якого він належав 38 років. Нагробні відправи закінчено вояцькою піснею „Видиш, брате мій, товаришу мій".

Після похоронів усі поїхали до українського ресторану „Дугенс", де відбулася заупокійна тризна, якою на прохання родини проводив автор цієї статті. Молитву провів о. д-р митрат Іван Біланич, а відтак під час тризни промовляли інж. Михайло Нич від української громади Філядельфії, полковник Михайло Ліщинський від побратимів по зброї ОбВУА, інж. Іван Скіра від Спортового Осередку „Тризуб" і д-р Володимир Пушкар, від приятелів покійного.

Покійний Іван Данківський залишив в смутку брата Бронька з дружиною Анною, братанків Осипа, Стефана і Володимира з родиною, в Україні сестер Емілію і Анелю та брата Франка з родинами. Залишив також найближчого свого приятеля кузина Петра Тарнавського з дружиною Анною. Повних 15 років вони себе знали, разом працювали, покидали рідні села, разом скитались в Австрії й Німеччині, а відтак вже в Філядельфії по смерти дружини І. Данківського, мабуть не було одного дня, щоб вони не зустрічались. Не було тижня, щоб св. п. Іван не був гостем в домі Тарнавських, а коли він хворів, то крім брата Бронька родина Тарнавських найбільше ним опікувалась. Треба згадати те, що брат Бронько та родина Тарнавських були промоторами відзначення 80-річчя покійного Івана 30-го грудня 1980 року, відтак 85-річчя 1985 року та 87-річчя 1-го січня 1987 року. Це була остання зустріч родини й приятелів із покійним тому, що після того захворів, а відтак прийшла капосна смертть.

Нема вже між нами „пана Івана", але пам'ять про св. п. І. Данківського, як одного з великих будівничих нашої організації — УНСоюзу, залишиться назавжди між нами.

Степан Гавриш